

La Veu del Diumenge

suplement gràfic de «La Veu de Catalunya»

Any 1

Barcelona, 5 agost 1934

Núm. 14

Aquest suplement no pot ésser venut separatament de «La Veu de Catalunya»

Preu conjunt, 20 cts.

FESTES MAJORS

Ara que és el temps de les festes majors es fa observable fins a quin punt han canviat aquestes efemèrides. Jo he aconseguit encara, ací a l'Empordà petit, la festa major completa. Hom començava per l'Ofici amb música imitada de Leoncavallo i de Meyerbeer, amb les autoritats vestides de festa i les noies del país, que a la sortida de missa tenien els ulls brillants i es movien amb una vivacitat aèria. Aquestes misses amb orquestra tenien el seu «adagio», el seu «allegro», el seu «allegretto» i unes entrades i sortides de fiscorn i de contrabaix que feien tremolar la terra. Aquesta música afectada i pomposa feia joc amb les escultures barroques dels altars d'aquest país, amb els sants patrons i els seus aparatosos símbols, apòstols de factura declamatorià, amb les columnes carregades de botànica i amb els Hom feia el sermó del sant, que solia ésser una peça acadèmica.

Tot això s'ha acabat. L'Església s'ha espiritualitzat molt i hom tendeix a bandejar el barroc i a substituir-lo per les punxes medievals i gòtiques. Els grans oficis de festa major de la meua joventut, que semblaven un prodigiós gall farcit, regalimant de greix, el ventre ple de pinyons i de panses, ja no existeixen.

En aquella època, les festes es feien, ací, a base de sardanes. Això també va de baixa. Hom llogava la cobla—era un gran honor tenir la cobla inoblidable de Perelada!— que a l'estiu era reforçada amb virtuoses de Barcelona i d'altres pobles que tocaven a l'Ofici, tocaven les sardanes de sortint de missa, feien la serenata a les persones de la població que ho mereixien per les seves virtuts cíviques, tornaven a tocar les sardanes de la tarda. L'aire es poblava de melodies que encenien la cara dels pagesos i de la xurma marítima. Jo he sentit encara les sardanes de Pep Ventura a l'Empordà per les cobles del país. He sentit estrenar les sardanes del meu amic el músic Garreta. La música d'En Pep Ventura, sentida en un poblet de l'Empordà, en una plaça plena de panotxes de blat de moro, a l'hora vaga d'un capvespte d'estiu, veient el sol sobre els xiprers del cementiri, és una cosa que produeix el xoc autèntic. Pep Ventura, que fou un home carregat d'espalles, que portava un bigoti caigut i malenconiós, que anava pels pobles tocant el sac de gemecs i la xirimia, interpretà, com ningú, el fons de tristesa que tenim els empordanesos, la nostra atonia vital, que amaguem darrera la nostra incessant gesticulació i la nostra parauleria vaga i informe.

Ara les festes majors es fan a base d'artistes. Vull dir de senyores d'una edat incerta que es dediquen a exhibir-se. L'espectacle d'aquestes artistes grasses, posades davant d'un centenar de pagesos suats i apoplèctics, amb tots els pecats capitals a la cara, fa esborronar d'antiguitat i d'immediatesa. És la humanitat tal com ha estat, tal com és, tal com serà sempre. Ara que hi ha tants de bàndols polítics, la festa major és una lluita afeminada servint de bandera i artistes. Tots volen tenir artistes. Els pagesos aprenen les cançons, les frases de doble sentit, les grolleries inhumanes de les artistes. Hi somien, però les veuen de lluny; se les miren amb un ull perdut, però de tant en tant es palpen l'armilla.

Hi ha d'altres coses que han canviat a les festes majors. Els balls dels envelats ja no són com abans. Ara tot va amb jazz i els indígenes ballen les danses americanes amb una patotxeria i una tivantor de figures de cera. Les contorsions són espesses i sinistres. Les grans sabates se'ls entortolliguen. Hom sua a gotes grosses, els miralls s'entelen, les noies queden com si les hagués esquitxades un ruixat. Les empentes són més sobtades i seques.

Només hi ha potser una cosa que s'aguan-

CATALUNYA MONUMENTAL I PINTORESCA

Girona. — Litografia de Bacler d'Albe, que illustrà l'obra «Souvenirs Pittoresques», apareguda a París l'any 1818. El vell pont de Sant Francesc amb la torre que defensava la seva entrada, la passera de fusta a primer terme i, al fons, els campanars de l'església de Sant Feliu i de la Seu

Reproducció facilitada per l'Arxiu Històric de la Ciutat

LA SETMANA POLITICA

Cal registrar aquesta setmana un atemptat social a Barcelona contra el fabricant senyor Minguell, que ha resultat mort, i l'obrer de la seva fàbrica senyor Llansa. També hi ha hagut algun atracament i les bombes de consuetud.

* La llei de Contractes de Conreus encara dona joc. Lliga Catalana, en una declaració que ha publicat, s'ha col·locat enfront del Reglament com s'havia situat contra la llei, alegant que és anticonstitucional, contrari a l'Estatut, que no corregeix, com no podia fer-ho, cap dels seus defectes fonamentals i que amenaça seriosament l'economia catalana. Amb relació a aquest mateix Reglament, l'actitud adoptada darrerament pel Govern de Madrid és possible que no hagi deixat de causar sorpresa entre les esquerres que es creien haver resolt l'afer amb les converses que el senyor Guerra del Río va sostenir amb el senyor Companys. Però, de tornada a Madrid, el senyor Guerra del Río ha hagut de cuinar a declarar a la premsa que en aquestes converses no s'havia arribat a cap acord, i el senyor Samper, per la seva banda, uo ha amagat la sorpresa que li ha produït la lectura del Re-

glament, on no figura cap de les correccions insinuades. Altrament, la pressió de l'opinió dels partits de dreta sobre el Govern de la República en aquest afer és cada dia més forta.

* El «Dia Roig», jornada que els comunistes destinen a fer una mica d'agitació, no va tenir cap importància, malgrat l'agressió que uns manifestants madrilenys van fer contra la policia, de la qual resultaren alguns ferits.

* La «Gaceta de Madrid» ha publicat el decret dissolent la Junta per a la substitució de les ordes religioses en l'Ensenyament Secundari. Val la pena de registrar aquest fet. Amb aquest decret queda salvat el funcionament dels col·legis religiosos dedicats a l'ensenyament de la joventut.

* Ha quedat constituït a Austria el ministeri que presideix el senyor Schuchnigg. Aquest senyor era un gran amic del canceller Dollfuss, i creador de les organitzacions de les Joventuts Catòliques. Tot això fa creure que serà un digne continuador de l'obra començada per Dollfuss. Entretant, el Govern de Viena ha entrat en negociacions amb el Govern de Berlín per concedir el «placet» a von Papan. El Govern austríac exigeix garanties abans d'acceptar von Papan com a ministre extraordinari del Reich a Viena. El «nazi» que va assassinar el canceller Dollfuss ha estat executat. També ho ha estat el que va dirigir l'assalt a la cancelleria. Tot el món ha continuat seguint amb viu interès els

esdeveniments d'Austria. Exceptuant la premsa esquerrana i fanàtica, tots els diaris han reconegut que Dollfuss és un màrtir de la independència austríaca i han acusat l'Alemanya d'haver organitzat el complot.

* A finals de la setmana darrera va morir el mariscal Lyautey, el veritable creador, colonitzador i civilitzador de l'Imperi francès del Marroc. Lyautey ha deixat una obra que permet comparar-lo amb els grans colonitzadors romans.

* El dia 2, aniversari de la declaració de la guerra europea, ha mort a Neudeck el mariscal Hindenburg, president de la República alemanya. A la memòria de tots està present la participació del mariscal en la guerra europea, la batalla de Tannenberg i la «línia Hindenburg» del front occidental. De president de la República ha estat tan important com de soldat. Durant nou anys ha presidit el Reich amb un gran sentit de la responsabilitat. Fa dos anys que va ésser reelegit enfront de la candidatura de Hitler. Però, un any després es veia obligat, potser per evitar una guerra civil, a oferir la cancelleria a Hitler. El Govern alemany ha publicat una llei, que n'anulla una altra, per la qual s'ofereix la suprema magistratura del país al canceller, que ostentarà el títol de Reichsführer, o sia «guia del Reich». El dia 19 hi haurà un plebiscit que, com pat suposar-se, serà favorable a Hitler. Tot el món ha considerat aquest fet com un veritable cop d'Estat.

JOSEP MAS

El tresor venecià en mans dels anglesos

per Rafael Benet

Des que Tizià va trobar la pintura, grups escollits d'artistes, de pobles escollits, han anat guardant i transmetent a d'altres grups i a d'altres pobles el gran secret.

Sovint els homes no s'han donat compte de la riquesa que contenia la troballa veneciana, guardada—dit a grans trets—en el segle XVII per holandesos, flamencs i espanyols, en el XVIII pels anglesos, en el XIX pels francesos i en el XX, potser, pels catalans. Sovint els homes, fatigats o distrets, s'han girat d'esquena a la gran tradició de la pintura «pictòrica», a la gran tradició de sensibilitat i llibertat, oblidant de seguir el gran filó d'or de l'instint pictòric, substituint-lo per tota mena de falses ideologies, pròpies d'estetes refinats. Quants de renaixements arcaïtzants o academitzants, quantes de desviacions literàries, ha hagut de suportar l'art de la pintura, produïts sovint en els mateixos llocs on es feien esclatants els grans moments substancialment pictòrics!

Els manuals d'història de l'art, obligats a les grans síntesis de les èpoques, sovint han convertit aquestes en cicles d'unitat espiritual absoluta: la gent mig coneixedora s'és acontentada amb el primer «art de reconèixer els estils».

Però, si existí la complexitat, fins en el mateix art de l'antic Egipte, aquesta pren uns caràcters realment difícils en els segles XVIII i XIX. La complexitat espiritual del segle passat ens és més familiar: no es produïren solament canvis d'època, ans encara coexistiren els moviments espirituals més diversos, formant un veritable entrellat contradictori. Es pot dir que el coneixement del passat artístic—el viure del passat—iniciat pel ple Renaixement, fa els homes «moderns», que és com dir coneixedors de les distintes direccions de l'art a través del temps i de l'espai.

El segle XVIII, que és el del comte Caylus i el de Winckelmann, és, també, el de la naixença del romanticisme. La complexitat espiritual pren a la Gran Bretanya caràcters gairebé agressius en la segona meitat del segle XVIII i continua desenvolupant-se amb tota fermesa i llibertat durant la primera meitat del XIX. Durant tots aquells temps coexisteixen a Anglaterra i Escòcia neo-clàssics, neo-gòtics i naturalistes. Contemporani de John Flaxman, el neo-classicista sectari i de William Blake, el fantàstica acèrrim—antecedent de tots els pre-rafaelismes, expressionismes i sobrealismes—ho és Thomas Lawrence, qui fou el més gran retratista anglès del primer quart del segle XIX, i l'art del qual és de realista, puix que ell, juntament amb Raeburn, feien sobreviure—degut a llur juvenesa—la pintura dels mestres de primera fila Hogarth, Wilson, Reynolds, Gainsborough i Romney.

Hom pot dir, doncs, que amb Lawrence finex el primer gran cicle de la pintura «pictòrica» anglesa. Lawrence, Raeburn i el paisatgista «Old Cromer» fan perdurar la veritat de la pintura «pictòrica», transmetent el secret al contradictori William Turner i al coherent paisatgista John Constable. Aquests, sobretot el segon, es pot dir que contribuïren a formar el concepte de la pintura «pictòrica» dels francesos del XIX, amb Corot al davant i els mestres impressionistes al darrera. Aquests foren guardadors i enriquidors de la visió veneciana.

Lawrence i l'espòradic Goya són els antecedents més pròxims d'aquell altre gran moment pictòric modern que culmina i finex amb Renoir.

Es curiós de constatar que després dels venecians i abans dels impressionistes són, precisament, els anglesos els coloristes més grans. Ha estat dit que els anglesos de la segona meitat del XVIII són com «urs venecians més preocupats de la gràcia que de la veritat». Moltes causes contribuïren a aquesta desviació, i tant com la influència de Van Dyck—esperit exquisit i aristocràtic que pintà i morí a Anglaterra—potser fou la mateixa fatiga puritana la que emmenà els artistes anglesos pel camí de la gràcia.

Tothom sap que, abans de Hogarth, Anglaterra fou un país gairebé inèdit quant a la pintura. El puritanisme apartà la gent de la representació pictòrica, i un poble que era capaç, per esperit de competència amb

Roma, de construir en el segle XVII la gran catedral de Sant Pau, havia de viure, en canvi, quant a les arts representatives, gairebé d'un art d'importació.

Els monarques i l'aristocràcia, per tal d'assortir llurs grans necessitats retratístiques, havien de valer-se de pintors estrangers. Més que en els retratistes anglesos d'escala major, d'abans de Hogarth, hom troba un desenvolupament acceptable en els minaturistes. Hom pot parlar d'un auctòcton sentit colorista anglès. És el miniaturista Nicholas Hilliard (1547-1619), el qui es mostrà, en unes notes, partidari de l'aire lliure per a evitar les ombres innecessàries. Els seus petits retrats són ben sovint pintats a base de tons clars, els tons clars que caracteritzen les paletes fredes i tendres dels Reynolds, Gainsborough i Lawrence.

L'art paisatgística—nacionalment anglesa en l'aspecte de percepció directa de la natura—servit a vegades amb la pintura a l'aiguada, saturat de tonalitats atmosfèriques, clares i luminiques, ens dona la clau per a desxifrar el secret; ens explica per què un país sense tradició esdevé, amb poc temps, el dipositari de la millor tradició pictòrica, que no pogueren destruir ni l'eclecticisme ni l'amor al «subject painting» dels fundadors de la Royal Academy. Natura mestressa de l'art altra vegada. És a dir: observació directa, sensible al món dels fenòmens.

Ja podia Winckelmann, al mateix temps que es produïa el gran fet pictòric, atribuir als anglesos impotència artística. Mes que els escrits combatent aquella orba afirmació, deguts al pintor neo-clàssic James Barry, la

THOMAS LAWRENCE

«National Gallery»
(Londres)

RETRAT DE MRS. SIDDONS

desmenteix la realitat d'aquelles grans fornades de pintura britànica que comencen amb el *selfmademan* William Hogart i que

semblen finir amb els desviats o evadits—arcaïtzants, pedants i refinats—*pre-rafaelistes*.

Una gran figura de la història i de l'epopeia Sant Guillem de Tolosa

per Manuel de Montoliu

En la confluència de la història i de l'epopeia es dreça a principis del segle IX, en plena reconquesta carolíngia de la nostra terra, la figura gegantina de Guillem de Tolosa, que ajuntà a la seva preclara fama de cabdill invicte de les hosts cristianes, la glòria de la santedat amb què l'Església volgué immortalitzar les seves heroïques virtuts. Fallida la primera expedició de Lluís el Piajós contra els sarraïns de Barcelona en 798, Carlemany n'organitzà una altra que, dividida en tres cossos d'exèrcit aconseguí en 801 la capitulació de la nostra ciutat. Un d'aquests cossos d'exèrcit era comandat per sant Guillem de Tolosa. El fill d'aquest, Bernat de Septimània, comte de Barcelona i marquès de Gòtia, home fort i ambiciós, arribà a ésser el personatge més influent de la cort de Lluís el Piajós. Cap del partit favorable a l'emperadriu Judit de Welf, segona muller de l'emperador, va prendre part capital en les lluites que s'entaularen al voltant d'aquesta dona que ha immortalitzat el geni dramàtic d'Angel Guimerà. Bernat continuà, escriu Ferran Soldevila, la política del seu pare, Sant Guillem, que tendia a la integració d'un gran Estat occitànic format pel marquesat de Tolosa, Septimània i Catalunya, i uní sota el seu govern els comtats de Girona i Besalú i, potser, encara el del Rosselló, concentració que pot ésser considerada com la primera cristallització dels comtats catalans entorn del nucli central de Barcelona.

La gran importància que en la història d'aquells primers temps de la nacionalitat catalana va tenir, com hem vist, la figura de Sant Guillem de Tolosa i la seva família, ens obliga a mirar amb un viu interès la llegenda èpica amb què els poetes del segle XII enaltiren la memòria del sant cabdill de Carlemany i gloriós conqueridor de Barcelona, juntament amb la del pros Roland. Ja els historiadors contemporanis auriolaren la seva figura amb el prestigi de la poesia llatina, i ell és un dels personatges més rellevants del poema escrit en hexàmetres llatins per Ermold Nigello.

El poema més important sobre aquest personatge històric és la «Chanson de Guillaume», escrita cap als anys 1125-1135. Heus ací el bell argument. Guillem ha abandonat precipitadament fa algun temps la ciutat d'Orange, i al davant de la seva host ha anat a marxar forçat a socórrer l'exèrcit cristià que els sarraïns havien copat a Larchant-sur-la-Mer. Ja fa dies que la seva muller, Guibur, que ha romàs a Orange sola i desamparada, espera ansiosament la seva tornada. Els qui han cridat Guillem en llur socors són els millors barons del seu llinatge, Vivien, Gautier, Gui, tota la «mesnie» dels

joves cavallers que Guillem i ella mateixa han criat com a fills benamats i destinats a irremeiable desastre. «Senyor, què has fet de grans proeses. Una engoixosa interrogació turmenta el cor de Guibur: ¿Haurà aconseguit Guillem salvar els seus companys? Ja fa dies que des de dalt de la muralla ella no deixa un instant de llambregar per tots els camins i per totes les llunyanies. Ella l'ha vist tan sovint des d'aquells mateixos merlets tornar de la batalla acabdillant les seves tropes carregades de botí al so de les trompetes i dels anafils, i entre joiosos cants

gut. Conta la lluita desesperada fins a l'esgotament, la tragèdia de la desfeta, el gran, Vivien?», torna a preguntar Guibur. I Guillem respon: «Aquest valent jau allà baix, sota el fosc brancatge de l'oliveró...» «Senyor, què has fet de Bertran...?» «Senyor, què has fet de Gui, el bell infant...?» «Quan ella ha acabat tot el seu fúebre interrogatori i recollit les fúebres respostes del seu marit, diu a aquest: «Senyor, vés a rentar-te les mans i vina a dinar.»

Pels graons de marbre de l'ampla escala pugent tots dos a la sala de dalt, on altre temps els joves cavallers de la família s'aplegaven en joioses festes: «Ah, bona sala—exclama Guillem en entrar-hi,—que n'ets de ben parada! I vosaltres, taules, que en sou de ben agençades, cobertes així amb fresques tovalles de lli! Ja no hi menjaran més, els fills de nobles mares!»

Guillem, assegut a la taula més baixa, no pot aturar els plors. Tot s'ha perdut! En un moment de desesper, clama: «Jo me n'aniré a Saint Michel-du-Perél, o a Sant Pere de Roma o a un desert on ningú no em trobarà mai. Jo em faré ermità, Guibur; i tu prendràs el vel.» «Senyor, respon ella, això ho farem certament, però primer cal que acabem en el món el nostre comès.»

Sire, dist ele, ço ferum nus assez
Quant nus avrum nostre siècle mené.

de joglars! Tantes itantes vegades ha acudit, com ara, al crit d'auxili de l'amic en perill en la guerra contra els sarraïns, i ha tornat sempre victoriós als seus braços! Ella sap, doncs, que ara també tornarà radiant de triomf...; i espera, i espera.

Un dia, finalment, creu atalaiar-lo des de dalt de la muralla. Sí; és ell, que ve caminant per la plana. Aquesta vegada, però, ve tot sol, amb els vestits esparracats, talment un mendicant, percaçat per uns adalids sarraïns que corren al seu darrera. Quin dubte hi ha? Guillem torna vençut i fugitiu. La fidel Guibur li obre la porta del castell i calent de genolls als seus peus: «Senyor, li diu, què has fet de la teva gent?» Ai las, és necessari que respongui? Del seu front, que li visera de l'elm ocult, cauen abundoses gotes de sang i suor. A la fi aconsegueix asserenar-se i contar l'esdevin-

I tot seguit, empès per la seva muller, Guillem torna a prendre les armes, torna a muntar a cavall i parteix cap a la cort de França. Recollirà les restes del seu llinatge, llevarà una nova host, defensarà com un brau les terres cristianes i acomplirà fins al final la seva missió. Sols llavors, ja arribat a la vellesa, abraçarà la vida monacal.

Es rigorosament històric que vers l'any 804, Guillem de Tolosa, renunciant a totes les seves dignitats, es retirà al monestir benedictí d'Aniane; també ho és que ell féu construir prop d'allà una altra abadia, Gellona, que dotà esplèndidament; i, finalment, que ell visqué aquí a partir de l'any 806, dins l'ordre benedictina, i que hi morí alguns anys més tard. Els fills de Sant Benet, establerts per ell a Gellona, aviat començaren a honorar la seva tomba. El culte instaurat pels monjos arrelà tan ràpidament que el nom de Gellona caigué aviat en desús i fou substituït pel nom popular, que encara avui perdura, de Sant Guillem del Desert (Hérault). És al voltant de la seva tomba que florí la llegenda èpica popular de Sant Guillem de Tolosa.

L'ESTATUA D'AUGUST

AL CAP DE PROP DE DOS MIL ANYS, EL FUNDADOR DE L'IMPERI ROMA TORNA A TARRAGONA

per Lluís Bertran i Pijoan

L'altre poeta del temps d'August: el Gran Horaci, que tantes llançades adreça a l'Emperador, bastants, per si soles, a immortalitzar-lo

En l'escaiença del bimilenari d'August, la ciutat de Tarragona cobra una nova actualitat o un nou caire d'actualitat; Tarragona apareix lligada estretament amb el nom de l'anomenat fundador de l'Imperi Romà, August. A la ciutat de Tarragona ha estat donat el títol de segona capital de l'Imperi; ha rebut el nom de segona Roma; i Ixart digué que «els pagesos del Camp de Tarragona, quan llauraven la terra, hi troben en medalles de bronze llur propi retrat», per a significar l'ascendència romana dels tarragonins. El romanisme tarragoní ha estat retret mil vegades i una, ha esdevingut tòpic; amb tot, no manca qui el posa en dubte, o almenys qui el rebaixa amb un tant per cent d'aigua molt gros. Però endebades: el vox populi diu que Tarragona és Roma; i arribats a aquest punt, la cosa que no importa gaire és de primilar el tant per cent de sang romana que doni consistència, braó i llustre a la sang dels tarragonins; la cosa important és la llegenda i la il·lusió que s'hi mescla i la fama que corre.

Però si hom pot discutir que els tarragonins d'avui conserven el tipus romà, tal com es veu a les medalles antigues i a les estàtues d'aquell temps, en canvi les petjades romanes de Tarragona i el paper important d'aquesta població a l'època de Roma són una realitat indiscutible. Encara avui es dreça, per bé que malmenat, vergonyosament, el palau d'August, residència un temps del primer emperador romà, una estàtua del qual és arribada aquests dies a l'anomenada «ciutat imperial», present del govern d'Itàlia.

La glòria d'August, el vencedor d'Antoni i Cleopatra, que irradia a tot el món, i que es projecta a tota la història, de dos mil anys ençà, és inseparable del nom de Tarragona. Sota el seu sol i sota el seu cel, August governà el magne imperi; els seus ulls contemplaren molts cops la seva mar; el seu recinte, els seus murs, la seva terra poden dir-se augustos no sols en la manera metafòrica amb què és aplicat comunament aquest apel·latiu, ans també perquè el mateix August en per-

sona ho va consagrar amb la seva presència. I així, un dia, Tarragona veié representada i concentrada dins d'ella tota l'esplendor i tota la puixança de Roma en el seu punt culminant.

Alguna cosa devien trobar a Tarragona, per les seves costes i el seu camp, August i altres magnats d'aquells temps, quan l'escolliren per a seu i estatge. D'escriptors antics es conserven encara alguns testimonis ponderant les seves excel·lències, celebrades en versos immortals. No han mancat altres testimonis en èpoques distintes. Per exemple, Pedro de Medina, al segle XVI, deia: «Es ciudad, Tarragona, muy fuerte y bien edificada, con su iglesia mayor tan suntuosa y bien labrada como no hay otra en toda la corona de Aragón, tan adornada de prelados, dignidades, cabildo y clero... Tiene hacia la parte del septentrion muy fértiles dehesas para el pasto y cría de todo género de ganados con mucha diversidad de caza y montería. Al poniente se extiende una llanura grande que llaman el campo de Tarragona... Es aqueste campo de suyo muy fértil, y con la muchedumbre que tiene de fuentes y acequias para su regadío produce tantos frutos que no hay cosa mejor en Europa, con lo cual está lleno de muchas y grandes villas y lugares... Dejo las muchas antigüedades que de los romanos hay en esta ciudad, y que cada día se van descubriendo.» L'elogi és explícit i rotund; podeu veure per altra banda com aquest autor, ja al segle XVI, posava de relleu la qualitat romana de Tarragona i les seves antiguitats, vers les quals l'oreig del Renaixement feia decantar els rostres.

Vint centúries enrera, és clar que els

Efigie del gran poeta Virgili, una de les figures més excelses del «Segle d'August». Alguns protesten contra aquest apel·latiu; seria més just, afirmen, de dir-ne el «Segle de Virgili»

campes que circumdaven Tarragona no serien com avui, ni s'hi farien els mateixos conreus, ni s'hi collirien els mateixos fruits; però que era un camp de bona mena i excel·lent en collites i abundós no hi ha dubte, pels testimonis que se'n conserven, tals com els ja indicats elogis dels poetes i escriptors clàssics, i també l'existència de les antigues vil·les, nombroses, escampades ací i allà. Els seus vins eren estimadíssims per aquella gent de boca tan exigent.

August degué fer bones amistats a Tarragona. Si aquestes amistats eren interessades o obligades, si eren conveniències, com sol passar tan sovint en temps de domini absolut d'un home,

Heus ací la famosíssima Cleopatra, segons una moneda grega. Com és sabut, aquesta dona és una de les peces principals del joc que valgué a August la possessió del món

és tema a banda. Ja en vida d'ell, Tarragona li volgué aixecar, no una estàtua, no un monument, no un palau, sinó un temple. Diuen que August no ho va consentir. Hem de reconèixer-li, en això, una prova de bon gust, que ha fallat en altres personatges. ¿Era un acte de servilisme aquell propòsit dels tarragonins? O bé ¿era una devoció, un afecte veritables? Potser hi ha suficient motiu per creure això darrer, quan aquell desig no s'estroncà en la mort de l'emperador, sinó que es mantingué; i un cop mort, Tarragona aixecà el seu temple a August.

Hi ha comentaristes, i no escassos ni mediocres, que blasmen August, en considerar les seves depravacions, la seva sanguinarietat, el seu despotisme. Que August no era un sant—ja no diem un déu!—és cert; algunes fulles de la seva història són negres, purulentes, pròpies d'un malvat, miserables; però en ell convingueren circumstàncies que li van fer gran favor, regnà mig segle i també va tenir dies dignes. És injustícia, alguns exclamen, que d'aquells temps hom en digui «el segle d'August»; fóra just de dir-ne «el segle d'Horaci i Virgili». Però per ventura aquests mateixos que s'enfureixen d'aquesta injustícia, després qualifiquen els mateixos Virgili i Horaci de servils davant d'August. ¿On som, doncs?

Tarragona, com deiem, va dreçar el seu temple al diví August, segons estil romà d'aleshores. (L'estil romà d'avui és ben altre.) Heus ací el fet de l'aberració i de la pagania. Per un altre cantó, l'ordre d'empadronament donada a l'imperi romà per August, la qual ordre va motivar el trasllat de la Mare de Déu i de Sant Josep a Betlem, i a Betlem el naixement de Crist, fou donada a Tarragona. Però si el temple aixecat a August és un fet cert, real, allò de l'ordre d'empadronament no va més enllà, avui, d'una fantasia. De tota manera, com element decoratiu, creiem que val la pena de recollir-ho. I fantasiejar una mica de tant en tant és bo.

Tarragona d'ara endavant tindrà la seva estàtua d'August. Un incentiu més per a anar a visitar aquella ciutat incomparable. Incomparable en tants de sentits, pel seu aire i les seves bel·leses naturals, i per l'esplendor múltiple de les seves arts. ¿On trobareu un Passeig Arqueològic com el de Tarragona? I en qüestió de lapidària romana potser no trobareu un millor a Europa. ¿Hem de tornar a parlar de les seves muralles? Les van fonamentar els mateixos cíclops: en diuen cíclopes! Ara, la nova tècnica ha imposat de dir-ne ibíriques. No cal que esmentem la catedral, feta a prova de

bomba, amb murs i pilastres per a deturar-hi el corrent de molts segles; així són de fermes!

Per a aquell qui no se sent prou comogut de l'arqueologia i no el decideixen a moure's les curiositats de la història, Tarragona no ha acabat encara els seus recursos. Tarragona pot oferir les transparències i les delícies del seu viure; tal com ho va oferir, sense pretextos arqueològics, a August. August, el darrer cop d'absentar-se'n, va dir que hi tornaria una altra vegada. No pogué fer-ho aleshores. Però a la fi hi ha tornat. Ha calgut esperar uns dos mil anys; però avui torna a trobar-se a la seva Tarragona. Només que ¡oh, com la deu haver trobat canviada! Damunt

Heus ací una efigie de Mecenat, personatge famós dels temps d'August. El seu nom s'ha universalitzat amb la seva significació especial prou coneguda

el temple de Júpiter, esvait, s'aixeca el temple de Jesús; d'aquell, justament, que l'Emperador va fer moure, dins les entranyes puríssimes de la Verge Maria, cap a Betlem, on tingué la seva naixença, cantada per pastors i àngels. Potser August ignorà aquesta naixença totalment; potser en tingué notícia vaga: un fet esdevingut al fons d'una de les províncies del seu imperi, què! Potser li havien contat alguna cosa del meravellós; però ¡què! una de tantes llegendes que li arribaven del fons del seu

August

imperi. Qui havia de dir-li que aquell pobre Jesús de Natzaret trabucaria l'Imperi i faria néixer un nou ordre de coses, més durador que tots els imperis!

(Gravats, arxiu de l'autor.)

L'ACTUALITAT GRAFICA MUNDIAL

L'enterrament del canceller Dollfuss

Una vista general de la cerimònia que s'ha desenrollat davant l'Ajuntament de Viena, on havia estat dipositat el cadàver del canceller

Un cos de salvadors

Al nord d'Anglaterra funciona un cos destinat a salvar les vides dels qui, anant per les muntanyes, s'han ferit. Heus ací alguns d'aquests salvadors transportant un ferit

La moda

Un bonic capell de feltre marró adornat d'un ocell blanc

La producció de mel a Rússia

Dos treballadors ocupats en un dels camps destinats a la producció de mel i que pertanyen a l'Estat

Teatre a l'aire lliure

Al vell castell de Heidelberg s'ha representat el «Götz von Berlichingem», de Goethe. En el gravat veiem una escena d'aquesta famosa obra teatral

La calor i les cartes

Alguns jugadors de cartes d'Anglaterra han trobat el sistema de dedicar-se a la seva passió sense sofrir les conseqüències de la calor

Una cursa d'automòbils antics

A l'Exposició de Xicago s'ha celebrat una cursa d'automòbils reservada exclusivament a vehicles antics. En aquest gravat veiem els automòbils preparats per emprendre la sortida

L'assassinat del doctor Dollfuss

Amb gran solemnitat es celebrà a Viena l'enterrament del canceller austríac assassinat el dia 25 de juliol

El servei militar a Bulgària

Bulgària, d'acord amb el tractat de pau, no pot entrenar els seus homes pel servei de les armes, però el Govern fa temps que obliga tots els ciutadans a prendre part en els treballs públics

La guerra civil austríaca

Durant tota la setmana s'han registrat combats entre soldats de la Heimwehr i els terroristes. Una divisió de Heimwehren que prengué part en la presa de Radkrburg, que havia caigut a mans dels terroristes

Maria Chapdelaine

per Louis Hémon

(Continuació)

Los els càntics o les innombrables cançons ingènues d'altre temps que els ensenyava l'una després de l'altra, l'estimaven amb un singular afectió.

No hi ha palau de rei comparable a les beutats que veig dins l'estable.

— Encara més? Està bé.

Aquest cop, la mare Chapdelaine i Tit Bé també varen cantar. Maria no va poder estar-se d'interrompre un moment les seves pregaries per mirar i escoltar; però les paraules del càntic van redoblar el seu zel i reprengué la seva tasca, ben aviat, amb una fe més ardent. «Déu vos salvi Maria, plena de gràcia...»

— I ara? Una altra cançó: quin-a?

Sense esperar resposta, entonà:

Tres grans vaixells han arribat carregats de civada i blat Irem a mar a pa... a passejar, irem a la illa a jugar...

— No aquesta no... «La clara fontana? Ah, aquesta és bonica! La cantarem tots plegats.

Va donar una mirada a Maria, però en veure el rosar que lliscava entre els seus dits, va abstenir-se d'interrompre-la.

A la clara fontana anava a passejar; de tant de goig que em feia en l'aigua em vaig banyar...

Fa molt de temps que t'estimo, ja no t'oblidaré mai...

La música i les paraules igualment colpidores; la tornada, plena d'una tristesa ingènua, no hi ha cor senzill que no hagi estat entermit per aquesta cançó.

A la branca més alta, el rossinyol cantà, Canta, rossinyol, canta, tu que tens el cor gai...

Fa molt de temps que t'estimo, ja no t'oblidaré mai...

Els grans del rosari ja no lliscaven entre els dits allargats. Maria no va cantar amb els altres; però escoltà, i la complanta d'amor malenconic va aparèixer emocionant i dolça al seu cor una mica cansat de preguera.

Tu tens el cor alegre; el meu, bé vol plorar. He perdut l'estimada d'haver-li parlat mal... Per un ramell de roses que li vaig refusar...

Fa molt de temps que t'estimo ja no t'oblidaré mai...

Maria mirava per la finestra els camps blancs encerclats pel bosc solemni; el fervor religiós, la pujada del seu amor adolescent, el so trasbalsant de les veus familiars, tot es fonia en el seu cor amb una sola emoció.

Ben cert que el món era tot ple d'amor aquella nit, amor profà i amor sagrat, igualment senzills i

forts, mirats tots dos com a coses naturals i necessàries; eren tot mesclats l'un i l'altre, de manera que les oracions que demanaven la benvolença de la divinitat sobre els éssers estimats no eren sinó mitjans de manifestar l'amor humà, i que les ingènues complantes amoroses eren cantades amb la veu greu i solemni i l'aire d'èxtasi de les invocacions sobrehumanes.

Ai, tant de bó la rosa florís al roserar, i el roserà i la rosa a mar hagués llançat.

Fa molt de temps que t'estimo ja no t'oblidaré mai...

«Déu vos salvi, Maria, plena de gràcia...»

Un cop acabada la cançó, Maria reprengué les seves pregaries amb un fervor renovellat, i va tornar a desgranar les «Avemaries»

La petita Alma-Rosa, dormida als genolls del seu pare, fou despullada i duta al llit: Telesfor va se-

Al defora, el món era tot banyat de llum, embolcallat d'aquest fred resplendor que s'escampa, a les nits, sobre els paisos nevats quan el cel és clar i brilla la lluna. L'interior de la casa era fosc i semblava que el camp i el bosc s'illuminessin per esperar l'hora sagrada.

— Les mil «Avemaries» són dites — va pensar Maria —; però encara no he demanat el favor... amb paraules.

Li havia semblat que potser no fóra necessari; que la divinitat ja comprendria, sense que calgués una confessió formulada pels llavis, sobretot Maria... que havia estat dona aquí a la terra. Però a darredra hora el seu cor senzill va tenir por, i va provar de dir en paraules el que ella volia demanar.

Francesc Paradís... El seu desig, ben segur es referia a Francesc Paradís. Ho havia endevinat, Maria, plena de gràcia? Què en podia dir, dels seus desigs, sense profanació? Que no pateixi, al bosc... Que mantingui les seves prometen-

Mira força estona, sense veure-les, la terra coberta de neu

guir-la; ben aviat Tit Bé va estirar-se al seu entorn, i després va omplir l'estufa de bedoll verd; el pare Chapdelaine va fer una última anada a l'estable i va tornar corrents, dient que el fred augmentava. Aviat van ésser tots al llit, llevat de Maria.

— No t'oblidaràs d'apagar la làmpara?

— No, pare.

Va apagar-la de seguida preferint l'ombra, i va tornar a assegurar-se vora la finestra i va recitar les seves darreres «Avemaries». Quan va haver acabat, li vingué un escrúpol i una temença: potser s'havia equivocat en llur nombre, perquè no sempre havia pogut comptar-les amb els grans del seu rosari. Per prudència va dir-ne cinquanta més i aleshores va aturar-se esbalaïda cansada, però feliç i plena de confiança, com si acabés de rebre una solemni prometença.

ces i no renegui ni begui... Que torni a la primavera...

Que torni a la primavera... S'atura aquí, perquè li sembla que quan ell hagi tornat, havent mantingut les seves promences, el demés de llur felicitat venidora serà quelcom que podran realitzar gairebé sols... gairebé sols... A menys que no sigui un sacrilegi pensar així...

Que torni a la primavera... Pensant en aquest retorn, en ell, en el seu bell rostre bru que es decantava cap al seu, Maria oblidava tot el demés, i mira força estona, sense veure-les, la terra coberta de neu que sembla, a la llum de la lluna, un gran clat d'alguna substància miraculosa, un xic de naure i quasi d'ivori, i les cledes negres, i la llinda propera dels boscos esfereïdors.

var una bona acollida a la veritable «tira», la confecció de la qual

tot just començava. Perquè calia donar l'últim cop de mà a la cuita, i un cop llesta la pasta, estirar-la llargament mentre s'enduria.

Les fortes mans grosses de la mare Chapdelaine van remoure durant cinc minuts la troca suculent que allargaven i replegaven sense aturar-se; a poc a poc, llur moure's va fer-se més lent; després, un darrer cop, la pasta va ésser estirada fins quedar del gruix d'un dit i tallada amb tisores, amb penes, perquè ja era dura. La «tira» estava feta.

Els infants ja en menjaven els primers trossos, quan van trucar a la porta els primers cops.

— Eutropi Gagnon — va fer el pare. — Ja pensava que hauria estat estrany que no vingues a vetllar amb nosaltres.

Era Eutropi Gagnon, en fecte. Va entrar, va donar la bona nit a tothom, va posar damunt la tau-

X

Cap d'any no va dur cap visita. Al vespre, la mare Chapdelaine, un xic decebuda, amagà la seva malenconia sota els posats d'una alegria exagerada.

— Encara que no vingui ningú — va dir —, no és cap motiu per entristir-nos. Farem «tira».

Els nois van llançar crits de joia i van seguir amb els ulls els preparatius amb un interès apassionat. Hom mesclà xarop i sucre roig, i els posà a coure; quan va ésser prou cuit, Telesfor va dur de fora un gran plat d'estany curull de bella neu blanca.

Tothom va ajuntar-se a l'entorn de la taula, mentre la mare Chapdelaine deixava caure el xarop bullent de gota en gota sobre la neu, on s'anava gelant en esquitxos sucrats, deliciosament freds.

Cadascú fou servit al seu torn, imitant els grans, gustosos, l'avidesa gormanda dels petits, però de seguida va aturarse la distribució, assenyadament, per tal de reser-

la la seva gorra de llana... Maria el mirava, amb una rojor a les galtes. El costum vol que per cap d'any, els nois besin les noies, i Maria sabia prou bé que Eutropi, a despit de la seva tímida, anava a prevaler-se d'aquest costum; s'estava immòbil vora la taula i esperava sense enuig, però pensant en aquell altre petó que hauria volgut rebre.

No obstant, el jove va agafar la cadira que li oferien i va assegurar-se amb els ulls baixos.

— Tu ets l'única visita que hem tingut avui — digué el pare Chapdelaine. — Però estic segur que no has vist ningú més... Sabia de cert que vindries a vetllar.

— Com cal... No hauria pas deixat passar el cap d'any sense venir. Però, a més a més d'això, tenia noves per dir-vos.

— Ah!

Sota les mirades interrogants que convergien en ell, continuava abaixant els ulls.

— Veient la teva cara, penso que aquestes noves són de dissort.

— Sí.

La mare Chapdelaine va mig alçar-se amb un gest de temença.

— Potser els nois? — No, senyora Chapdelaine. Esdras i Dà Bé estan bé, si Déu vol. Les notícies que he de dir-vos no vénen d'aquesta banda; no és un parent vostre, ans un xicot que coneixeu.

Va dubtar un moment, i pronunciat el nom en veu baixa.

— Francesc Paradís...

El seu esguard va alçar-se un instant cap a Maria, per girar-se de seguida; però ella ni va notar aquest cop d'ull ple d'honesta simpatia. Un gran silenci s'havia afegit no solament sobre la casa, sinó damunt l'univers; totes les criatures vives i totes les coses s'havien tornat mudes i esperaven ansiosament aquesta notícia que era d'una tan terrible importància, per tal com es referia a l'únic home del món que veritablement comptés.

— Heus aquí com ha passat...

Potser ja sabieu que ell ha estat «foreman» en una serreria dalt de la Tuque, vora el riu Vermillon. Quan va venir a mitjan desembre, va dir tot de cop al «boss» que se n'anava per passar les festes al llac de Sant Joan, aquí... El «boss» no volia, és clar; quan els homes es posen a acomiadar-se per deu i quinze dies en ple hivern, tant se valdria plegar la serreria. No volia i va dir-li; però ja coneixeu Francesc; era un noi de mal manar, quan s'entossudia. Va respondre que tenia ganes d'anar al gran llac per festes, i que iria. Llavors el «boss» va deixar-lo fer, però per de perdre'l, essent com era un home extraordinari i acostumat al bosc...

Parlava amb una singular facilitat, a poc a poc, però sense cercar les paraules, com si ho tingüés tot preparat. Maria va pensar, de sobte, enmig de la seva angúnia: «Francesc ha volgut venir aquí per festes... a veure'm», i una joia fugitiva va passar a frec del seu cor com una oreneta ran d'aigua.

(Seguirà)

Tomàs Garcès, traductor PRAT, dibuixant

LES GESTES DE FRUCTUS CÆLIS

1

Un dia el Bon Bruixot va rebre un emissari de la Xina que li portava un missatge del mateix Emperador. Es tractava d'un cas greu, difícil de resoldre, i com que la fama del Bon Bruixot s'havia escampat arreu, Pei-Fu l'hi explicava per a saber, del seu bon criteri, una possible solució.

2

En una baraqueta construïda en la muntanya, vivia una vella amb una néta i un nen petit. La néta era fora feia estona... L'àvia preguntà a Parfum Cremat si veia venir Jade Pur, la seva néta. El noi esguardà per tots els camins, i digué que no la veia. — Mira vers la "muntanya dels immortals", féu la velleta.

3

Sí que ve la meva germana! però... ai, àvia! sembla boja. El menut, esverat, es posà les mans al cap. Arribava Jade Pur desitjosa d'explicar a l'àvia ço que havia vist i oït, i deixà a terra les dues paneres plenes d'herbes meravelloses. — He vist i he sentit coses terribles — digué la joveneta—. Cal que ara mateix...

4

... sens falta em concedeixi audiència el Gran Mandarí. Parfum Cremat arrencà un gran plor i la velleta se sentí trasbalsada. — Jo sé del cert que ell m'encarregarà una delicada missió. Encomaneu als Bonzes de pregar per la meua empresa. A reveure!

L'àvia prou li pregà que deixés de realitzar els seus propòsits, però, ni les paraules de la velleta ni els plors del germanet, no feren desistir Jade Pur, la qual se n'anà ben resolta vers Liang-Kiang, lloc de residència del Gran Mandarí de Fo-Kiang.

LA NOVA CROADA DELS INFANTS

PER HENRY BORDEAUX

(Continuació)

morts! Però és estimat perquè amb ell porta a les assemblees l'alegria, el riure i el goig d'viure.

— ¿Què fan festa els d'Avrieux que encara estiguin desperts?

— Avrieux està de dol. Ja us ho explicaré després.

— Digue'ns de seguida, Tomàs, de seguida, quina és la desgràcia d'Avrieux. Fa de bon explicar el mal dels altres. Baixa de la mula, entra i beu un got, o dos, o tres, o quatre.

— No tinc temps, amics meus, de beure un got en companyia vostra.

— Sempre hi ha temps per fer un toc, oïdà!

Tomàs ja no es recorda de l'ermita abandonada on, durant la nit de Nadal, Déu se li va aparèixer i el va tornar enviar a la terra per tal que fos un home honrat. Ja el tenim, doncs, que salta de la mula i que la lliga a una anella de ferro clavada a la paret per aquesta finalitat. A la taverna del Lion d'Or tothom el volta. L'aclama, el felicita, l'amaganya, el lloa. S'asseu com un emperador enmig de la seva cort, i la tamerola de les pipes li fa com un núvol d'encens.

Quan toquen les dotze, encara estat assegut allà mateix, si bé, però, el seu cap és una mica més pesant.

— Són les dotze, és mitja nit, — crida el patró. Apa que he de tancar Aneu-vos-en.

— Encara una ampolla, patró. — Aquesta nit us ben asseguro que al Lion d'Or no beureu ni una gota més de vi: ni blanc ni negre.

— I d'embotallat tampoc? Tampoc d'aquell vi d'Asti que peta com el foc?

— Per molt que pagueu no beureu ni una gota més de vi. Es hora de tancar, amb una sola vegada que m'han posat una multa per no tancar a l'hora ja en tinc prou i massa.

Els bevedors, trets de la taverna, s'agrupen en un dels carrers del poble.

Tots, sota el capell tou, tenen unes carasses vermelles i uns ulls torbats; sota mateix d'un llum elèctric no pot dissimular-se res.

Tomàs deslliga la seva bèstia i voi muntar-la. Però no reix tot sol: cal que l'empenyin pel darrera i que l'aixequin enlaire.

— Ja l'aguantes Tomàs dalt de la mula?

— Eh? Que el diable se m'emporti si caic pel camí!

I de seguida tots comencen a mirar a la dreta i a l'esquerra, endavant i enrera per veure si el dimon s'acosta, puix Tomàs està a punt de caure. Però Tomàs, a coll i be més que en sella, no es mou ni es mena talment si fos una fita. És encara un dels seus trucs de bruixot.

— Bon viatge, Tomàs bon viatge. Hom no pot pas disgustar-se que se'n vagi amb el diable darrera seu.

Tot just acaba de sortir del poble, ja dorm. El seu cap vacilla, tomba d'un costat i de l'altre, o bé el deixa caure fins a tocar la crinera, i quan toca la crinera, de pressa es redreça esglaiat.

sense donar-se ni mica de pressa. Travessa Sollières i el Verney, passa per Bramans a la ribera esquerra, Avrieux i Villarrodin i no s'atura fins a Modane, davant la casa dels gendarmes. En aturar-se la bèstia, Tomàs es desperta. Es frega els ulls mira: el dia apunta, una matinada rosa i fresqueta.

— Eh! Redimoni, aquí és a Modane. I sóc davant la gendarmaria. Mal lloc per un caçador furtiu. Per què he vingut a Modane?

No pronuncia ni una frase sense encabir-hi qui—sap— les vegades el nom del dimoni, renegant com un oriol. I com que està colèric i ha fet una ximpleria, naturalment, amb tota la ràbia, pega a la mula que ja no pot més.

...Ebrí, irascible, injust, mira bé els teus pecats, Tomàs! I tanmateix havies deixat Pierrelongue amb una bona intenció i per un fi caricatiu. Confiem que Déu, el bon pare, que va visitar-te personalment en una ermita abandonada, voldrà tenir-t'ho en consideració. Però el dimoni, que invoques

s'aixeca. El dia s'alça, tot rosa i or, violeta i malva allà baix, darra les muntanyes. Damunt les geleeres de la Vanoise, llançat les flors a mans plenes, i la neu brilla i somriu sota aquesta habraçada de pètals com si fos una cos càlida i viva.

L'aire és fresc. Tomàs, despertat, deixa fugir la seva embriaguesa. Respira a plens pulmons l'aire fresquet de la bella matinada clara. Està content, es sent joïós, parla i riu sol. Avant, avant tot va bé, cap necessitat no hi ha d'enquimerar-se. Sempre s'arribà a un lloc o altre, sempre i quan naturalment, s'hagi marxat. S'ha ofert un suplement de viatge amb aquesta arribada a Modane. Però Avrieux és allà, molt a prop, Avrieux és allà sota mateix.

A l'entrada de Villarrodin, agafa la baixada; ja s'acosta. Què sent de lluny? No és pas el soroll de les aigües del torrent: llur veu és més monòtona i profunda. No és tampoc la cascada de Sant Benet que cau d'una gran alçada: de tan

segurament a Jesús, manà la man-tança dels innocents...

— Que el dimoni se t'emporti, bèstia bruta! — jura Tomàs precipitant-se.

Encara que ho sembli, no és pas de la mula que parla.

— E! E! Ep! Ep! — crida de tan lluny com pot. — Bones dones, no ploreu més.

I la mula s'atura bleixant enmig d'un grup de ploroses que vigilaven a l'entrada del poble. Hi ha Janeta Rondonaz, que està tan encorbada que només se li veu l'esquena: crida els seus nets, Sinfèria i Silvia, és tan vella ue el dolor la dolega com el vent una tulla seca. També hi ha la molinera que demana Caterina i Tianet, — aquest Tianet, un minyó tan gras! — i la Fourchon eis ulls de la qual semblen una font, i la mare del Manelet, i la dura Girard que es penedeix dels seus renys — serà tal vegada a causa d'això, potser, que Claudi i Caterina han fugit? I també hi ha Pernette Duchêne que crida els seus menuts com una

— On són, doncs? Si ho saps, per què no ho dius?

— Doneu-me temps de parlar.

I que malfides són les dones! Sent desigs de castigar-les, de fer-les esperar un moment. No l'han rebut massa i é. Però davant el dolor de les mares, no li ha manera de dubtar més:

— Són a casa meua a Pierrelongue, ben beguts, ben menjats i ben dormits a la pallissa, on els he deixat: tancats amb clau Gairebé és segur que en aquesta hora encara deuen dormir com uns estaquiots.

— S'han salvat! — criden les mares. — I quants són? No en falta cap? Si no sabeu, digueu-ho. Ja els heu comptat bé, almenys?

— N'hi ha quaranta dos, ni un més ni menys:

— Quaranta dos: és el compte exacte.

I la joia fa que surtin del fons dels pits exclamacions triomfals. S'han salvat, s'han salvat! Hom oblida les llàgrimes, el patir i tota la nit de dolor, tota la nit mortal, en la qual la idea tràgica de la mort insinuava el pensament que mai més no es tornarien a veure els quaranta dos fugitius Tomàs es veu enrondat, empes, amanyagat, abraçat i fa els possibles per defensar-se'n com pot i no sap a qui escoltar.

— A poc a poc, a poc a poc, veiam! Una mica de calma, si us plau. Només el dimoni pot entendre les dones! amb elles mai no seps quina dansa ballar-hi. Són massa èxits de cop: no hi estic acostumat.

Enmig de totes aquestes efusions, de cop i volta s'acut una malfiança a la Fourchon, la qual exposa en veu alta la següent observació:

— I per què són a casa vostra, els nostres fills? Això sí que no ho veig clar; vós no sou gaire bon catòlic i per què són a casa teua els nostres fills? T'expl'caràs d'una vegada?

I totes repeteixen: — Té raó la Fourchon. Per què són a casa seva els nostres infants? És ell qui deu haver-los desencaminat.

Fa un instant tot eren manyagues, i ara ja l'amenacen com el dia abans al professor Cal conèixer les dones: sempre us sorprenen per la promptitud de llur decisió i per llur extrema facilitat a canviar d'opinió. La justícia no és cosa seva i menys encara la paciència. Tomàs admirat, estranyat, indignat, veient visions no troba cap paraula immediata a contestar i tot seguit esclata la tempestat.

— Sí, ets tu qui els has agafat.

— Lladre de criatures!

— Segrestador!

— Menja infants!

Es exactament el mateix que deien ahir.

Finalment atina a contestar. Una mica d'espera més, i feia tard.

— Han vingut en romiatge.

— En romiatge a Pierrelongue? No hi ha cap sant a Pierrelongue.

No hi ha ni tan sols una ermita. No hi ha ningú més que un bruixot que dona sortil·ligis a les criatures.

— Escolteu-me, mai diantre! Xerraires de mala mena!

(Seguirà)

Alfred GALLARD, traductor

Joan Vila, «D'Ivori», dibuixant

Ep! Bones dones, no ploreu més!

I la mula, enmig de la fosca, segueix la carretera lentament, a cada moment, a cada propòsit i fins fora de propòsit, de tort i de través, d'una manera irracional, evidentment té les seves intencions respecte a la teva persona...

— Apa, anem, mula del dimoni (encara! decididament és un apòstata!), fem camí enrera, de pressa. Al trot, al trot, cap Avrieux. Si no ho fem així, arribarem tard, i els ocellets hauran fugit.

Da quin ocells parla? Segurament deu referir-se als quaranta dos infants que dormen a la seva pallissa, a Pierrelongue. No tenen plomes al cos, però, per passar per damunt la muntanya, Filibert fora capaç de donar-los ales.

Per guanyar el temps perdut — pot recuperar-se el temps perdut! — Tomàs, que no porta esperons, dona uns grans cops de talons a la seva cavalleria que es llança sense cap mena de gust a un trot curtet, després al trot i finalment

al galop. Es una cursa desenfrenada sota els auspicis del dia que lluny no se sent. ¿Què pot ésser aquest plany que veuja com un crit de bèstia ferida, que puja i que disminueix i que s'abandona sense resistència com un gemec d'un nou nat? ¿Què pot ésser aquest llarg gemegar que enterniria les roques?

Ah! Déu meu! Són les mares que ploren la pèrdua de llurs fills. Tota la nit han plorat segurament d'aquesta manera.

Tomàs, Tomàs, ¿per què no has vingut més aviat? Els hauries estalviat molta angoixa. ¿Per què t'has aturat a Termignon, a la taverna del Lion d'Or? I, ¿per què t'has adormit a cavall de la mula que t'ha portat a Modane? Mentre tu bevies alegroi, i mentre covades tranquil·lament el vi, ací la desgràcia masegava els cors, torçava les mans i les cares, ací la dissort marcava amb una creu cada casa com abans, a Judea, quan

el rei Herodes, per atènyer més pastora les seves ovelles però la seva veu és dolça i trencada.

— Filibert, Aneta: Filibert, Aneta!

On són els homes? Tota la nit han trescat pels voltants i encara no han tornat.

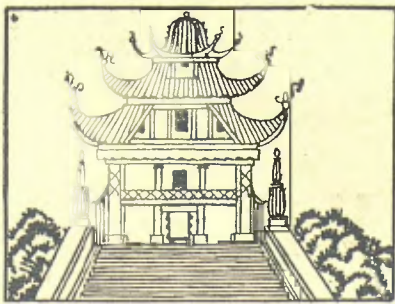
— Anem anem totes, anem Pernette: els vostres fills han estat trobats.

Qui ha parlat? Ha estat aquest embriac que ha caigut de la mula com si caigués de la lluna. D'on ve i com sap que els infants s'han perdut? Coneix Pernette Duchêne puix l'ha cridada pel seu nom.

— Ets tu Tomàs? — aquesta li diu. — Ves-te'n: estàs massa alegre per fer-nos companyia. Vest-te'n: ets un home sense cor i et mo-fes de la nostra desgràcia.

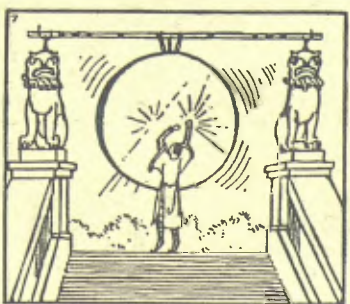
— Ah! Bona l'hem fet! I doncs quan voldreu creure'm? Us dic, cunyada, que els infants han estat trobats, els vostres fills i els dels altres.

Historieta il·lustrada, original d'Ivori

6

El magnífic palau d'aquest estabament emplaçat en una eminència del terreny. Davant mateix de la porta principal, dalt de la graderia, dos lleons de bronze sostenien una biga de la qual penjava un enorme gong, de brillant metall. Jade Pur pujà l'alta graonada...

7

... i aixecada sobre la punta dels seus petits peus, amb els punys closos trucà amb tota la seva força al mig del gong que treia flames al brill del sol ponent. Per bé que el gong era posat allí perquè el més humil pogués demanar audiència al Mandari, al qual podia exposar els seus greuges, ningú no havia...

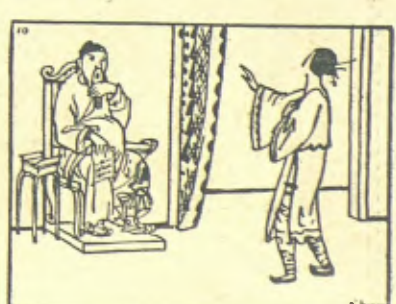
8

... gosat encara estrenar el sonador aparell. Per això quan, per primera vegada, fou sentit per tota la vila el soroll alarmador, vibrant per l'impuls donat amb tanta ànima, hi hagué un pànic terrible, i àdhuc el Mandari quedà sorprès convençut que una gran injustícia demanava reparació, i esperava amb ànsia quina fóra.

9

Conduïda la noia a la seva presència — Augusta tres mil voltes —, el Mandari li parlà: — Qui ets tu, noieta, que fas tant de soroll? Què t'han fet i quina justícia demanes de la meua part? — Que Vostra Grandesa em perdoni — respongué Jade Pur —, però ja mai la meua petifesa...

10

...no hauria reclamat, per gran que fos la injustícia. Sols vinc perquè es tracta d'un incomparable servei que jo puc fer a la Vostra Grandesa. — A mi? — exclamà el Mandari perpler. — O al vostre fill. Jo he estat testimoni d'un prodigi i sé moltes coses que Vós heu de saber...

LA MARESMA: ARENYS DE MAR

Un aspecte d'Arenys de Mar

ARENYS DE MAR

Es fa difícil dir res de nou de tota aquesta sèrie de poblacions que s'estenen al llarg de la costa compresa entre Barcelona i Blanes. Aquest litoral, conegut per litoral del Maresme, és d'una uniformitat gairebé absoluta. Tots els pobles, viles i ciutats ofereixen, si fa no fa, unes característiques similars, si no idèntiques. Precisament per això, per aquesta manca de relleus peculiars, de trets acusadíssims es fa difícil dibuixar la silueta particular de cada un d'aquests indrets del Maresme.

Són, evidentment, redossos d'una placidesa manyaga i suau. Per alguna cosa totes aquestes contrades foren primitivament barris de pescadors que, més que viure vora platja, hi tenien unes simples barraques que els eren lloc de refugi i soplug dels ormeigs mariners.

Arenys de Mar, com totes les poblacions d'aquest litoral, ens ofereix el seu desdoblament peculiar: Arenys de Mar i Arenys de Munt; també Vilassar de Mar amb Vilassar de Munt; Premià de Dalt i Premià de Mar. La població corresponent a la part alta era el nucli urbà primitiu que comprenia la totalitat de les activitats industrials i agrícoles de la població. En la distància compresa entre la platja i la població alta, els nostres avantpassats tenien la garan-

tia de llur seguretat personal amenaçada tan sovint per les incursions efectuades pels sarraïns.

La costa era un lloc de perill i ací i allà, molt disseminades, les miserables cases eren l'únic testimoni de l'activitat que els homes de la Costa desplegaven mar endins.

Avui no cal dir que les coses han variat considerablement. Unicament el contemplar l'increment assolit per Arenys de Mar d'uns quants anys ençà, n'hi ha prou per a posar de manifest l'esforç que han vingut realitzant les noves promocions per aconseguir el desenvolupament de l'esmentada ciutat.

Arenys de Mar, actualment té un comerç i una indústria propis que per la seva importància la situen en un dels llocs preferents de la nostra terra.

Hem de reconèixer la participació que en la creixença d'Arenys han tingut els dirigents de la política local. Hem de felicitar-nos que la situació social a Arenys sigui tan normal que gairebé mai no arriba a plantejar-s'hi un sol problema d'aquest ordre.

El Maresme té en Arenys de Mar una de les bases més fermes de totes les activitats que es descapdellen en la seva zona privilegiada. — A. D.

J. M. PONS I GURI
ADVOCAT

Rambla del Bisbe Pol, 81
Tel. 108 - ARENYS DE MAR

GRANJA
PARAISO

Arenys de Mar

FUNDADA L'ANY 1896

Producció i venda d'ous per a incubar, pollets d'un dia i aviram seleccionada :: incubadores i criadores BUCKEYE, aliments PARAISO i tota mena de material avícola modern

SOL-LICITEU

CATALEG GRATIS

FILLA DE

Josep Vila Mateu

FABRICA DE GENERES
DE PUNT ANGLES

Especialitat en articles de senyora i de nen

Carrer Nou, 23

Arenys de Mar

Fàbrica de Gèneres de Punt

Articles d'esport d'estam i de cotó :: Mitges punt anglès sense costura negra permanent

GARRIGA, S. A.

ARENYS DE MAR

(Barcelona)

"La Cristalina"

Fàbrica de gasoses, sifons i xarops :: Fàbrica de gel cristallí
Cambres frigorífiques :: Dipòsit de cerveses i similars de

Telesfor Caballé

Rambla Bisbe Pol, 34. — Tel. 39
ARENYS DE MAR

Fàbrica de Perfumeria

Marca registrada "OTTHÉRO"

Representant exclusiu dels acreditats SACHETS VIRGINIA

ARTICLE PER A LA PERMANENT

Rinxola el cabell sense cap aparell ni electricitat

Producte americà

«LOVELY», Fixador americà en líquid. — Allarga les pestanyes i marca amb tota naturalitat les celles

DANIEL BAUTISTA CASASSAYAS
Arenys de Mar

FABRICA DE GENERES DE PUNT

SUCCESSOR

DE

V. de Josep Riera

Te'èfon 15

ARENYS DE MAR

Fàbrica de gèneres de punt

Articles de novetat

Caballé i Vila

Telèfon 72

Arenys de Mar

res/857